

PERSEPSI, AMALAN DAN KEBERKESANAN BIMBINGAN JURULATIH SISC+ DARI PERSPEKTIF GURU BAHASA MELAYU

(*Perception, Practices and Effectiveness of Guidance SISC+ Coaching from Perspective
Malay Language Teachers*)

SARABIAH JUSOH

SMK. Miharja

Kementerian Pendidikan Malaysia

sarajusoh@ymail.com

Dihantar pada:

20 Disember 2016

Diterima pada:

15 April 2018

Koresponden:

sarajusoh@ymail.com

Abstrak: Kajian tinjauan melalui soal selidik dijalankan terhadap guru-guru Bahasa Melayu yang terlibat dengan bimbingan SISC+ di Zon Bangsar dan Pudu. Tujuan kajian ini adalah untuk mengetahui persepsi guru-guru yang dibimbing terhadap profesionalisme jurulatih SISC+; mengenal pasti amalan bimbingan yang dilaksanakan oleh jurulatih SISC+; dan mengenal pasti keberkesanan bimbingan jurulatih SISC+ terhadap pengajaran guru bahasa Melayu. Seramai 64 guru daripada 18 buah sekolah di zon Bangsar dan Pudu telah terlibat untuk menjayakan kajian ini. Kebolehpercayaan instrumen kajian menggunakan alpha Cronbach untuk amalan ialah 0.776 dan keberkesanan bimbingan ialah 0.814. Data dikumpul secara kuantitatif dan dianalisis menggunakan perisian *Statistical Package for Social Sciences (SPSS)* versi 23.0. Min, kekerapan dan peratusan digunakan dalam menganalisis data. Hasil kajian menunjukkan bahawa guru-guru bahasa Melayu yang dibimbing mempunyai persepsi yang positif terhadap bimbingan jurulatih SISC+; amalan bimbingan yang dilaksanakan oleh jurulatih SISC+ juga tinggi; dan bimbingan yang diberikan berkesan dalam meningkatkan kualiti pengajaran guru yang dibimbing. Justeru, kajian ini mendapati bahawa amalan dan bimbingan yang dilakukan oleh SISC+ terhadap guru-guru bahasa Melayu adalah berkesan.

Kata kunci: Persepsi, amalan bimbingan, keberkesanan bimbingan, Jurulatih Pakar Pembangunan Sekolah (SISC+), guru Bahasa Melayu

Abstrak: This descriptive study conducted a survey through questionnaires on the Malay language teachers involved with the guidance of SISC + in Bangsar zone and Pudu. The aim of this study was to determine the perception of teachers who guided toward professionalism SISC+, identify coaching practices implemented by SISC+ and identifies the effectiveness of guidance SISC+ towards teaching Malay language. A total of 64 teachers from 18 schools in Bangsar zone and Pudu has been engaged to ensure the success of this study. Reliability of the instrument using Cronbach Alpha for the practices are 0.7776 and the effectiveness guidance are 0.814. Data collected and analyzed quantitatively using software *Statistical Package for Social Sciences (SPSS)* version 23.0. Min, frequency and percentage were used to analyze data. The results showed that the Malay language teachers who have guided the positive response to the guidance of SISC +; coaching practices implemented by SISC + too high; and guidance effective in improving the quality of teacher-led instruction. Hence, this study found that the practice and guidance of SISC + on Malay language teachers was effective.

Keywords: Perception, practices of guidance, effectiveness of guidance, School Improvement Specialist Coaches (SISC+), Malay Language teachers

PENGENALAN

Pembangunan modal insan adalah penentu bagi meningkatkan produktiviti dan daya saing negara. Pendidikan memainkan peranan yang penting dalam usaha membangunkan modal insan yang mempunyai jati diri yang kukuh, berketerampilan, berkeperibadian mulia, berpengetahuan dan berkemahiran tinggi bagi mengisi keperluan negara maju menjelang tahun 2020. Kepentingan peranan guru tidak boleh dinafikan, guru bukan saja menjadi pendidik dan pengasas kepada pengetahuan pelajar-pelajar, tetapi juga menjadi pemimpin, penasihat dan agen perubahan dalam masyarakat. Bidang perguruan tidak terkecuali dalam menerima bahang kepesatan pembangunan negara. Guru di seluruh negara perlu menghayati dan menerima perubahan dan transformasi yang sedang dialami oleh setiap lapisan warganegara masa kini. Perubahan ini merupakan satu cabaran bagi semua guru dan bakal guru. Guru perlu berusaha meningkatkan profesionalisme sebagai guru yang berwibawa dan berketerampilan bagi membentuk anak bangsa untuk membangunkan negara (Zamri et al. 2008).

Perubahan semasa memerlukan guru bahasa mempunyai pengetahuan bahasa dan pedagogi yang mantap untuk digunakan di dalam bilik darjah (Zamri 2014). Kaedah pembelajaran dan pemudahcaraan (PdPc) yang baik adalah yang berpusatkan pelajar, di samping penyerapan kemahiran bernilai tambah, iaitu kemahiran berfikir dan teknologi maklumat serta komunikasi di dalam dan di luar bilik darjah. Oleh hal yang demikian, guru bahasa Melayu dan guru-guru mata pelajaran lain perlu mencari pendekatan, kaedah, strategi, dan teknik pengajaran baharu agar pelajar pasca merdeka kini suka akan guru sekali gus pengajaran guru.

Pendidikan yang menjurus ke arah kemahiran berfikir aras tinggi (KBAT) telah diamalkan di dalam bilik darjah di luar negara seperti Amerika Syarikat dan England sejak tahun 1970-an lagi. Guru-guru dalam perkembangan profesionnya harus menguasai kemahiran pedagogi (Zamri 2014) yang seiring dengan trend perkembangan teknologi maklumat dan komunikasi yang terus berkembang. Masalah yang dihadapi oleh para guru kini dalam mengatur pembelajaran sedikit sebanyak telah mempengaruhi minat pelajar dalam

pembelajaran sekali gus turut mempengaruhi pencapaian mereka dalam peperiksaan khususnya (Saemah & Zamri 2017).

Dalam menjalankan proses PdPc di dalam bilik darjah, guru-guru perlu mempunyai pengetahuan yang cukup serta mengemas kini tentang perubahan sukatan pelajaran. Guru-guru harus mempunyai kemahiran dan kecekapan dalam mengesan masalah-masalah pedagogi yang timbul dalam proses PdPc serta dapat mengemukakan cadangan-cadangan yang munasabah untuk membaiki kelemahan yang dikesan. Antara cara yang boleh dititikberatkan dalam meningkatkan kerjaya sebagai seorang guru adalah melalui sumber motivasi, peningkatan ilmu dan kemahiran, peka terhadap perkembangan teknologi pendidikan, perkembangan diri secara berterusan, meningkatkan perhubungan interpersonal dan membuat refleksi.

Ong Sze Chong et al. (2017) menyatakan bahawa tingkah laku pengajaran guru yang serasi atau tidak dengan gaya pembelajaran pelajar boleh menimbulkan kesan positif atau negatif terhadap proses pembelajaran pelajar amnya dan pembelajaran mata pelajaran bahasa khususnya. Ciri-ciri guru merupakan salah satu faktor yang penting dalam mempengaruhi motivasi pelajar terhadap pembelajaran bahasa ((Ong Sze Chong et al. 2015).

SCHOOL IMPROVEMENT SPECIALIST COACHES (SISC+)

Inisiatif Kementerian Pendidikan dalam memperkenalkan program Jurulatih Pakar Pembangunan Sekolah atau *School Improvement Specialist Coaches* (SISC) bagi membimbing guru terpilih dilihat berupaya melahirkan golongan pendidik berkemahiran tinggi selaras perkembangan semasa. Program bimbingan khas kepada guru berkeperluan tersebut bertujuan menjadikan aspek PdPc di dalam bilik darjah lebih menarik dan berkesan dengan penerapan kemahiran berfikir aras tinggi (KBAT) dalam kalangan pelajar. Pada dasarnya, SISC yang sebahagian besarnya dilantik kalangan guru cemerlang telah dimulakan secara berperingkat oleh Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) di dua negeri perintis, iaitu Kedah serta Sabah pada 2012.

Melihat kepada keberkesanan program SISC yang telah dijalankan, KPM kemudian mewujudkan jawatan baharu dikenali sebagai SISC+ mulai 2014 dengan pelaksanaan program serupa merangkumi semua negeri di seluruh negara. Peranan utama SISC+ ini adalah memberi latihan terutamanya kepada guru yang lemah ketika proses PdPc dalam kelas merangkumi tiga subjek teras Bahasa Melayu, Bahasa Inggeris dan Matematik. Bidang tugas SISC+ adalah untuk membimbing guru berkenaan dalam aspek pedagogi, Pentaksiran Berasaskan Sekolah (PBS) dan Kurikulum Standard Sekolah Rendah (KSSR) selain menjadi penghubung antara pihak kementerian dengan sekolah. Melalui pelaksanaan SISC+ ini, guru didedahkan kepada bimbingan proses PdPc di dalam bilik darjah menjurus kepada pembelajaran abad ke-21 dan bukan kaedah lama yang membosankan seperti menulis dan menerangkan kepada pelajar secara *talk and chalk* sahaja. Guru-guru juga ditekankan mengenai kaedah yang bukan berorientasikan peperiksaan semata-mata, sebaliknya lebih kepada membimbing mereka melaksanakan PdPc di dalam kelas untuk disesuaikan dengan pendekatan pemikiran inovatif *i-think* dan KBAT (Noel Jimbal & Zamri 2016).

Jurulatih SISC+ akan membimbing guru-guru terpilih untuk mengikuti program tersebut sekurang-kurangnya sebanyak tiga kali dalam setahun dan kesan pelaksanaan program itu terhadap guru berkenaan dapat dilihat dengan segera. Melalui bimbingan itu, guru boleh mengetengahkan potensi serta membantu perkembangan minda pelajar melalui sesi soal jawab malah menjadikan mereka lebih berani untuk berhujah dan memberikan pendapat semasa di dalam kelas.

Melalui bimbingan SISC+, guru diterapkan agar dapat menulis objektif pengajarannya supaya tidak lari daripada landasan seterusnya mencapai objektif yang diinginkan. SISC+ membimbing guru terpilih untuk melaksanakan KBAT di dalam kelas merangkumi teknik menyoal soalan oleh guru melalui soalan bersifat terbuka seterusnya membolehkan pelajar berfikir, berbincang dan memberi pendapat secara terbuka. Aktiviti perbincangan yang diadakan oleh pelajar itu secara tidak langsung menimbulkan proses KBAT di mana mereka akan merangkumkan semua

kemahiran dimiliki untuk mencari penyelesaian soalan.

Sistem pembelajaran kini lebih dikenali sebagai pembelajaran abad ke-21. Transformasi pendidikan kepada KBAT adalah sesuai dengan keadaan semasa kerana guru-guru juga berhadapan dengan pelajar yang jauh berbeza dengan pelajar masa lalu. Pelajar kini lebih terdedah dengan maklumat yang diperoleh daripada pelbagai sumber dan mempunyai kecenderungan untuk mengetahui dan bertanya dengan lebih mendalam. Di bawah Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia 2013-2025 (KPM 2013), guru-guru diberi sokongan dalam bentuk Pembangunan Profesionalisme Berterusan (CPD), Latihan dalam Perkhidmatan (LDP) dan bantuan daripada SISC+ untuk mengaplikasikan KBAT dalam PdPc. SISC+ turut memainkan peranan untuk menggalakkan guru mengetengahkan pendekatan konsep pendidikan abad ke-21 termasuklah kemahiran teknologi maklumat dan komunikasi, kemahiran komunikasi dan kemahiran untuk hidup.

Senarai tugas SISC+ telah diperkenalkan oleh KPM sejak awal tahun 2011. Guru-guru yang terpilih untuk menyandang jawatan ini sebahagian besarnya terdiri daripada kalangan guru cemerlang. Mereka ini telah menerima latihan dalam bentuk kursus daripada "*master coaches*". Guru-guru yang telah mendapat latihan ini seterusnya akan ditugaskan untuk memantau sekolah-sekolah yang berprestasi rendah terutama sekolah dalam band 6 dan band 7. Dalam setahun, SISC+ perlu ke sekolah yang dipantau sekurang-kurangnya tiga kali bagi tujuan mengenal pasti permasalahan yang dihadapi oleh pihak sekolah serta memikirkan bentuk intervensi yang diperlukan bagi sekolah terbabit. Jadual 1 menunjukkan bidang tugas SISC+.

JADUAL 1. Tugas utama SISC+

Bidang	Tugas
Coaching dan Mentoring	<ul style="list-style-type: none"> Membimbing guru meningkatkan kemahiran dan pengetahuan aspek pedagogi supaya lebih efektif, kreatif dan inovatif. Mengusulkan KPI mata pelajaran kepada panitia mata pelajaran. Berperanan sebagai agen perubahan positif dan menjadi pakar rujuk untuk subjek masing-masing (<i>Subject Matter Expert</i>).
Pembangunan	<ul style="list-style-type: none"> Mengadakan dan memberi bimbingan

Kurikulum	<p>dan kefahaman mengenai dasar dan program KPM seperti MBMMBI,</p> <ul style="list-style-type: none"> • LINUS, KSSR, KSSM, PBS dan lain-lain. • Menyampaikan maklumat terkini mengenai keperluan mata pelajaran dan pelaksanaan penilaian kurikulum dalam bilik darjah. • Mengenal pasti isu-isu semasa bagi setiap dasar dan program yang berkaitan mata pelajaran masing-masing. • Membincangkan intervensi yang bersesuaian bagi mata pelajaran yang dibimbing.
Pelaporan	<ul style="list-style-type: none"> • Melaporkan dapatan penyeliaan dan bimbingan yang telah dilaksanakan kepada Ketua Jurulatih Pendidikan Daerah (KPPD) setiap dua minggu. • Mengadakan format pelaporan dalam buku log pergerakan SISC+ dalam buku panduan.
Jaringan	<ul style="list-style-type: none"> • Melaksanakan perkongsian pintar. • Melaksanakan sesi latihan peningkatan profesionalisme bagi guru-guru yang dibimbing.

Sumber: KPM (2010, 2011, 2013)

Rumusannya, SISC+ ditubuhkan untuk membantu guru meningkatkan profesionalisme keguruan mereka. Guru-guru cemerlang yang dilantik ke jawatan SISC+ ini perlu memberikan bimbingan dan tunjuk ajar kepada guru, terutamanya kepada guru baharu dan mereka yang memerlukan bimbingan dan latihan berterusan. Hal yang sama juga perlu dilakukan oleh semua guru SISC+ bagi memastikan guru yang dibimbing mencapai kompetensi sebagai guru Bahasa Melayu yang profesional.

PENYATAAN MASALAH

Terdapat rungutan dan keluhan guru-guru tentang masalah yang dihadapi oleh mereka. Sebagai guru Bahasa Melayu yang berwibawa, PdPc Bahasa Melayu pada abad ke-21 ini memerlukan pengorbanan dan keprihatinan guru yang bukan sedikit. Banyak yang diperkatakan tentang perlunya bimbingan pengajaran yang dijalankan untuk memastikan peningkatan pengajaran guru sekali gus meningkatkan prestasi pelajar. Bimbingan yang dilaksanakan ini sedikit sebanyak membantu dalam tugas-tugas penyeliaan pengajaran. Noel Jimbal (2017) menyatakan penyeliaan sebagai satu usaha untuk mendorong, menyelaraskan dan membimbing para guru Bahasa

Melayu dalam hal pengajaran supaya mereka lebih berupaya melakukan semua fungsi berkaitan pengajaran.

Bimbingan merupakan sebahagian daripada proses menolong. Perkara ini melibatkan usaha memberi arahan secara teratur serta mengandungi maklumat sesuai bagi menentukan agar sesuatu matlamat tercapai oleh orang yang menerimanya. Keberkesanan proses PdPc tidak akan berjaya sekiranya guru lebih fokus kepada gaya pembelajaran semata-mata (Zamri et al. 2015). Selain itu, daripada segi penyeliaan pula haruslah membawa perubahan positif atau pembangunan diri dan profesional serta pembaharuan diri pada guru untuk meningkatkan mutu pengajarannya, dan seterusnya pembelajaran pelajar-pelajar. Perkara ini tidak seharusnya merupakan satu kerja untuk memenuhi kehendak pihak atasan atau kehendak dan arahan luar. Dengan erti kata yang luas, bimbingan dan penyeliaan bererti segala kegiatan yang berkaitan dengan usaha untuk memastikan segala tugas dalam satu organisasi berjalan dengan lancar dan menepati objektifnya.

Terdapat pelbagai pendapat dan reaksi daripada guru-guru berkaitan dengan bimbingan yang dilaksanakan oleh jurulatih yang membimbing mereka. Hal ini berkait rapat dengan faktor hubungan dan komunikasi yang dibina oleh jurulatih pembimbing dengan guru yang dibimbing. Menurut Noel Jimbal (2017) dan Sarabiah (2016), kedua-dua pihak (SISC+ dan guru) perlu mempunyai kesefahaman agar maklumat tersebut dapat dikongsi bersama. Asas perhubungan interpersonal ialah satu komunikasi untuk menghubungkan antara seseorang individu dengan individu yang memerlukan maklumat tersebut. Komunikasi ini adalah satu proses apabila seseorang individu yang mempunyai kepentingan bagi menyampaikan maklumat secara verbal atau nonverbal yang mempengaruhi tingkah laku orang lain. Komunikasi interpersonal amat penting kerana cara kita berkomunikasi dengan orang lain akan mempengaruhi perspektif individu tersebut tentang kita.

Oleh sebab itu, penting dalam berkomunikasi untuk kita mematuhi norma, peraturan dan amalan dalam komunikasi bagi membina hubungan dua hala dengan meramal pemikiran dan perasaan individu yang akan menerima mesej yang disampaikan. Selain itu, komunikasi juga boleh berlaku melalui dua hala yang memerlukan

penerima memberi maklum balas terhadap mesej yang diterima. Hal ini bagi memastikan tindakan seterusnya dilakukan dengan betul. Di samping itu, jurulatih SISC+ juga mempunyai kecenderungan untuk menganggap kepakaran yang positif daripada pelanggan utama mereka, iaitu guru-guru sekolah di bawah bimbingan mereka. Harapan guru adalah supaya mereka menjadi pakar rujuk yang dapat membantu guru-guru yang dibimbing menambah baik proses PdPc bertunjangkan perkembangan terkini dalam dunia pendidikan. Oleh sebab itu, jurulatih SISC+ telah didedahkan dan dilengkapkan dengan pedagogi abad ke-21.

Atas kesedaran guru tentang pentingnya bimbingan dalam menentukan keberkesanan pelaksanaan pengajaran di dalam kelas, kebanyakan sekolah yang terlibat dengan bimbingan SISC+ telah menerima baik kedatangan mereka ke sekolah. Namun demikian, perkara yang menjadi tanda tanya adalah berkenaan kefahaman guru-guru yang dibimbing terhadap amalan bimbingan yang dilaksanakan oleh jurulatih SISC+. Strategi selia bantu yang digunakan adalah pendekatan *peer coaching* dengan memberi penekanan kepada peningkatan pengajaran guru. Oleh hal yang demikian, kajian ini dijalankan bagi menilai amalan dan komunikasi serta hubungan yang terjalin antara pembimbing SISC+ dengan perspektif guru Bahasa Melayu yang dibimbing. Dalam bimbingan yang dijalankan oleh jurulatih SISC+ seharusnya merangkumi kemahiran komunikasi interpersonal.

TUJUAN KAJIAN

Kajian ini bertujuan untuk mengkaji tugas dan tanggungjawab jurulatih SISC+ dalam membantu meningkatkan kualiti pengajaran guru-guru Bahasa Melayu yang dibimbing oleh mereka. Secara lebih spesifik, kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti perbezaan persepsi guru-guru yang dibimbing terhadap profesionalisme jurulatih SISC+, amalan bimbingan yang dijalankan oleh jurulatih SISC+, dan juga keberkesanan bimbingan mengikut zon.

SOALAN KAJIAN

Berdasarkan kepada objektif kajian tersebut, pengkaji telah mengemukakan beberapa persoalan kajian seperti berikut:

1. Adakah terdapat perbezaan tanggapan guru-guru Bahasa Melayu yang dibimbing terhadap profesionalisme jurulatih SISC+ mengikut zon?
2. Adakah terdapat perbezaan amalan bimbingan yang dilaksanakan oleh jurulatih SISC+ mengikut zon?
3. Adakah terdapat perbezaan keberkesanan bimbingan jurulatih SISC+ terhadap pengajaran guru Bahasa Melayu mengikut zon?

HIPOTESIS KAJIAN

Sebanyak tiga hipotesis nol dibina bagi menjawab soalan-soalan kajian yang dicadangkan, iaitu:

- Ho1: Tidak terdapat perbezaan yang signifikan dari segi persepsi guru-guru bahasa Melayu yang dibimbing terhadap profesionalisme jurulatih SISC+ mengikut zon.
- Ho2: Tidak terdapat perbezaan yang signifikan dari segi amalan bimbingan yang dilaksanakan oleh jurulatih SISC+ mengikut zon.
- Ho3: Tidak terdapat perbezaan yang signifikan dari segi keberkesanan bimbingan jurulatih SISC+ terhadap pengajaran guru Bahasa Melayu yang dibimbing mengikut zon.

METODOLOGI

Reka Bentuk Kajian

Reka bentuk kajian yang dipilih dan digunakan dalam kajian ini adalah kaedah tinjauan berbentuk deskriptif. Menurut Creswell (2008), reka bentuk kajian tinjauan adalah merupakan prosedur dalam kajian kuantitatif, iaitu pengkaji menjalankan tinjauan ke atas sampel atau keseluruhan populasi untuk menggambarkan sikap, pendapat, tingkah laku, atau ciri-ciri dalam populasi tersebut. Dalam kajian ini, pengkaji meninjau aspek penilaian guru-guru bahasa Melayu terhadap bimbingan yang diterima oleh jurulatih SISC+ Bahasa Melayu di Zon Bangsar dan Pudu, Kuala Lumpur.

Populasi dan Pensampelan

Menurut Creswell (2008), populasi merupakan sekumpulan individu yang mempunyai ciri-ciri dan kriteria yang sama dengan tujuan kajian dijalankan. Sampel pula merupakan subkumpulan

daripada populasi sasaran yang ingin dikaji oleh pengkaji dengan tujuan membuat generalisasi ke atas populasi kajian. Populasi dalam kajian ini adalah terdiri daripada guru-guru Bahasa Melayu yang mendapat bimbingan daripada jurulatih SISC+ Bahasa Melayu. Kajian ini melibatkan 64 orang guru dari 18 buah sekolah menengah di Zon Bangsar dan Pudu yang telah dibimbing oleh jurulatih SISC+ Bahasa Melayu. Senarai sekolah ini diperoleh daripada salah seorang jurulatih SISC+ yang terlibat memberi bimbingan guru Bahasa Melayu di sekolah pengkaji.

Instrumen Kajian

Kajian ini menggunakan soal selidik sebagai instrumen kajian. Instrumen kajian telah dibangunkan oleh pengkaji berdasarkan Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia 2013-2025 (KPM 2013), Standard Guru Malaysia (KPM 2010), Standard Kualiti Pendidikan Malaysia (2010) dan Bidang Keberhasilan Utama Negara (Pemandu 2011).

Soalan dalam kajian ini terbahagi kepada empat bahagian. Bahagian A untuk demografi responden. Bahagian B untuk soalan berkaitan persepsi guru Bahasa Melayu terhadap profesionalisme jurulatih SISC+. Bahagian C untuk amalan bimbingan yang dilaksanakan oleh SISC+ dan Bahagian D untuk soalan berkaitan keberkesanan bimbingan SISC+ terhadap peningkatan pengajaran guru Bahasa Melayu yang dibimbing. Soalan berbentuk skala Likert digunakan untuk mendapatkan darjah persetujuan responden terhadap soalan yang diajukan. Skala Likert 5 mata dipilih berdasarkan kepada kematangan dan kesesuaian dengan tahap intelek responden yang dipilih.

Satu kajian rintis telah dijalankan kepada 25 orang guru yang terlibat dengan bimbingan daripada jurulatih SISC+ Bahasa Melayu. Hasil kajian rintis yang dijalankan, nilai alpha Cronbach untuk Bahagian B ialah 0.719, Bahagian C ialah 0.776 dan Bahagian D ialah 0.814. Mengikut Mohd. Majid (2008), tahap $\alpha = 0.71 - 0.99$ adalah tahap yang terbaik, iaitu item dalam Bahagian B, C, dan D mempunyai kebolehpercayaan yang tinggi.

Tatacara Pengumpulan Data

Soalan soal selidik telah dihantar sendiri oleh pengkaji kepada wakil responden setiap sekolah sama ada melalui pos atau menghantar terus ke sekolah berkenaan. Di samping itu, pengkaji turut mengambil kesempatan mengedarkan borang soal selidik tersebut ketika menghadiri kursus yang melibatkan semua sekolah di zon Bangsar dan Pudu. Selain itu, pengkaji turut mengedarkan borang soal selidik melalui e-mel responden dan meminta responden berkenaan menghantar borang jawapan mereka menerusi e-mel juga. Semua borang soal selidik dipungut sendiri oleh pengkaji. Daripada 80 soal selidik yang telah diedarkan, hanya 64 sahaja yang dikembalikan.

Analisis Data

Penganalisan data merupakan proses yang paling utama bagi menjalankan sesuatu kajian. Dalam konteks kajian ini, penganalisan data dilakukan melibatkan data berbentuk kuantitatif. Dua jenis analisis data telah digunakan untuk menganalisis data dalam kajian ini iaitu analisis deskriptif dan juga dengan menggunakan analisis ujian-t. Ujian-t merupakan ujian statistik inferensi yang digunakan untuk membandingkan dua atau lebih daripada dua kumpulan data selang atau nisbah. Data yang diperoleh daripada soal selidik akan dianalisis melalui perisian *Statistical Package for Social Sciences* (SPSS) versi 23.0.

DAPATAN KAJIAN

Demografi Responden

Sampel kajian yang terlibat ini terdiri daripada 64 orang guru Bahasa Melayu sekolah menengah yang dibimbing oleh jurulatih SISC+ di zon Bangsar dan Pudu sahaja. Profil responden dalam kalangan guru dihuraikan mengikut item yang terdapat di dalam borang soal selidik. Berdasarkan analisis deskriptif yang telah dijalankan, pengkaji mendapati bahawa bilangan sampel guru lelaki adalah seramai 8 orang dengan (12.5%) guru yang dibimbing oleh jurulatih SISC+, manakala sampel guru wanita adalah seramai 56 orang bersamaan dengan 87.5%. Daripada dapatan tersebut, didapati bahawa bilangan guru perempuan yang dibimbing oleh jurulatih SISC+ melebihi daripada bilangan

guru lelaki. Analisis juga mendapati guru Bahasa Melayu yang dibimbing oleh jurulatih SISC+ yang berumur kurang 25 tahun adalah seramai 6 orang (9.4%), 25 hingga 35 tahun seramai 45 orang (70.3%), berumur lingkungan 36 hingga 45 tahun seramai 13 orang, iaitu sebanyak 20.3 %, manakala tiada guru yang dibimbing oleh jurulatih SISC+ yang berumur 46 tahun ke atas dalam sampel kajian ini.

Dari segi kelayakan ikhtisas pula, seramai 7 orang guru yang dibimbing iaitu bersamaan 10.9% yang mempunyai kelulusan Diploma Pendidikan Lulusan Ijazah, seramai 50 orang guru (78.1%) guru yang mempunyai kelulusan Sarjana Muda Pendidikan manakala seramai 7 orang iaitu (10.9%) guru yang memiliki ijazah sarjana pendidikan. Tiada guru yang mempunyai kelulusan Kursus Perguruan Lulusan Ijazah (KPLI) yang menjadi sampel kajian. Selain itu, dari segi pengalaman mengajar Bahasa Melayu pula didapati bahawa seramai 51 orang guru (79.7%) yang mempunyai pengalaman mengajar Bahasa Melayu selama 10 tahun ke bawah dan 13 orang guru (20.3%) yang mempunyai pengalaman mengajar Bahasa Melayu selama 11 hingga 20 tahun. Tiada sampel yang mempunyai pengalaman mengajar Bahasa Melayu selama 21 hingga 30 tahun dan juga 31 hingga 40 tahun yang menjadi guru yang dibimbing oleh jurulatih SISC+.

JADUAL 2. Profil responden kajian

Kriteria	Kumpulan	Frekuensi	Peratus %
Jantina	Lelaki	8	12.5
	Perempuan	56	87.5
Umur	Kurang 25 tahun	6	9.4
	25 hingga 35 tahun	45	70.3
	36 hingga 45 tahun	13	20.3
	Diploma Pendidikan		
Kelayakan Ikhtisas	Lulusan Ijazah	7	10.9
	Ijazah Sarjana Muda Pendidikan	50	78.1
	Ijazah Sarjana Pendidikan	7	10.9
Zon	Pudu	30	46.88
	Bangsar	34	53.13
Pengalaman Mengajar	10 tahun ke bawah	51	79.7
	11 hingga 20 tahun	13	20.3
Jumlah		64	100%

Analisis Inferensi

Ho1: Tidak terdapat perbezaan yang signifikan daripada segi persepsi guru-guru Bahasa Melayu yang dibimbing terhadap profesionalisme jurulatih SISC+ mengikut zon.

Jadual 3 menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan yang signifikan persepsi guru-guru Bahasa Melayu yang dibimbing terhadap profesionalisme jurulatih SISC+ mengikut zon dengan nilai $t = 0.265$ dan $\text{sig} = 0.792$ ($p > 0.05$). Dari segi min menunjukkan guru-guru yang dibimbing oleh jurulatih SISC+ zon Pudu (min = 4.41 dan $\text{sp} = 0.23$) mempunyai persepsi yang hampir sama dengan guru-guru yang dibimbing oleh jurulatih SISC+ zon Bangsar terhadap profesionalisme jurulatih SISC+, iaitu (min = 4.40 dan $\text{sp} = 0.23$). Situasi ini menunjukkan bahawa perbezaan tersebut adalah tidak signifikan. Oleh hal yang demikian, hipotesis nol (H_0) adalah diterima. Hasil kajian ini menunjukkan bahawa guru-guru dari zon Pudu dan Bangsar mempunyai persepsi yang sama terhadap profesionalisme jurulatih SISC+ yang membimbing mereka. Mereka juga mempunyai persepsi positif terhadap bimbingan SISC+ ini.

JADUAL 3. Perbezaan persepsi guru Bahasa Melayu yang dibimbing terhadap profesionalisme jurulatih SISC+ mengikut zon

Aspek	Zon	N	Min	Sisihan Piawai	t	df	Sig.
Tanggapan	Pudu	30	4.41	0.23	0.265	62	0.792
	Bangsar	40	4.40	0.23			

Ho2: Tidak terdapat perbezaan yang signifikan dari segi amalan bimbingan yang dilaksanakan oleh jurulatih SISC+ mengikut zon.

Jadual 4 menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan yang signifikan amalan bimbingan yang dilaksanakan oleh jurulatih SISC+ mengikut zon dengan nilai $t = 0.482$ dan $\text{sig} = 0.631$ ($p > 0.05$). Dari segi min pula menunjukkan guru-guru yang dibimbing oleh jurulatih SISC+ zon Pudu (min = 4.38 dan $\text{sp} = 0.24$) mempunyai pandangan yang hampir sama dengan guru-guru yang dibimbing oleh jurulatih SISC+ zon Bangsar terhadap pelaksanaan amalan bimbingan oleh jurulatih SISC+ tersebut iaitu (min = 4.35 dan $\text{sp} = 0.26$).

Situasi ini menunjukkan bahawa perbezaan tersebut adalah tidak signifikan. Oleh hal yang demikian, hipotesis nol (H_02) adalah diterima. Hasil ujian ini menunjukkan bahawa jurulatih SISC+ di zon Pudu dan Bangsar telah melaksanakan amalan bimbingan yang sama terhadap guru-guru Bahasa Melayu yang dibimbing oleh mereka.

JADUAL 4. Perbezaan amalan bimbingan yang dilaksanakan oleh jurulatih SISC+ mengikut zon

Aspek	Zon	N	Min	Sisihan Piawai	t	df	Sig.
Amalan	Pudu	30	4.38	0.24	0.482	62	0.631
Bimbingan	Bangsar	40	4.35	0.26			

Ho3: Tidak terdapat perbezaan yang signifikan dari segi keberkesanan bimbingan jurulatih SISC+ terhadap pengajaran guru Bahasa Melayu yang dibimbing mengikut zon.

Jadual 5 menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan yang signifikan berkaitan keberkesanan bimbingan jurulatih SISC+ mengikut zon dengan nilai $t = 1.781$ dan $\text{sig} = 0.08$ ($p > 0.05$). Dari segi min pula menunjukkan guru-guru yang dibimbing oleh jurulatih SISC+ zon Pudu (min = 4.41 dan $\text{sp} = 0.20$) mempunyai pandangan yang hampir sama dengan guru-guru yang dibimbing oleh jurulatih SISC+ zon Bangsar terhadap keberkesanan bimbingan oleh jurulatih SISC+ terhadap pengajaran mereka iaitu (min = 4.31 dan $\text{sp} = 0.22$). Situasi ini menunjukkan bahawa perbezaan tersebut adalah tidak signifikan. Oleh hal yang demikian, hipotesis nol (H_03) adalah diterima. Hasil ujian ini menunjukkan bahawa bimbingan jurulatih SISC+ berkesan dalam meningkatkan guru-guru Bahasa Melayu yang dibimbing di zon Pudu dan Bangsar.

JADUAL 5. Perbezaan keberkesanan bimbingan SISC+ terhadap pengajaran guru Bahasa Melayu mengikut zon

Aspek	Zon	N	Min	Sisihan Piawai	t	df	Sig.
Keberkesanan	Pudu	30	4.41	0.20	1.781	62	0.080
Bimbingan	Bangsar	40	4.31	0.22			

PERBINCANGAN

Melalui analisis yang dilakukan, didapati bahawa tanggapan guru-guru Bahasa Melayu yang dibimbing oleh jurulatih SISC+ terhadap nilai profesionalisme mereka adalah positif dengan jumlah min keseluruhan sebanyak 4.41 iaitu berada pada tahap yang tinggi. Secara keseluruhannya, guru-guru yang dibimbing menganggap bahawa jurulatih SISC+ yang membimbing mereka mempunyai tahap profesionalisme yang tinggi. Mereka setuju mengatakan bahawa jurulatih SISC+ merupakan seorang pembimbing yang dan dapat membina hubungan yang baik dengan guru yang dibimbing. Hal ini demikian kerana jika dilihat daripada objektif bimbingan jurulatih SISC+ itu sendiri telah menggariskan bahawa mereka perlu menjadi suri teladan kepada guru-guru yang dibimbing khususnya dan kepada sekolah yang ditempatkan khususnya. Kehadiran mereka diharapkan dapat menjalinkan hubungan yang erat dengan guru-guru dan warga sekolah kerana harapan yang tinggi disandarkan oleh pihak sekolah kepada mereka.

Hal ini bertepatan dengan kajian Noel Jimbal (2017) di mana pelantikan guru sepenuh masa sebagai jurulatih SISC+ untuk memberikan sokongan daripada PPD kepada sekolah. Peranan pembimbing guru sepenuh masa (SISC+) ini adalah antaranya melaksanakan lawatan bimbingan ke sekolah, memastikan tahap pelaksanaan dasar dan program KPM dijalankan di sekolah, meningkatkan tahap profesionalisme, pengetahuan, kemahiran dan sikap diri masing-masing dan merancang dan menyelaras pelaksanaan latihan untuk guru di daerah masing-masing.

Selain itu, jurulatih SISC+ juga dikatakan sebagai seorang pembimbing yang menghormati pandangan guru yang dibimbing dan menganggap guru-guru tersebut sebagai rakan guru. Dalam pada itu, mereka sedia berkongsi pengalaman sama ada pengalaman sebagai guru atau pengalaman sebagai seorang jurulatih SISC+ dengan guru-guru yang dibimbing. Perkara ini telah dijelaskan dalam garis panduan tanggungjawab sebagai jurulatih SISC+, iaitu mereka perlu mengadakan bimbingan dan maklum balas secara dua hala dengan menggalakkan perkongsian ilmu kandungan dan ilmu pedagogi

antara jurulatih SISC+ dengan guru yang dibimbing.

Tugas jurulatih SISC+ membantu dan membimbing guru-guru dalam melaksanakan pedagogi yang menarik, kreatif dan inovatif untuk memberikan impak yang lebih berkesan terhadap pembelajaran pelajar. Mereka berperanan sebagai rakan yang bersama-sama membantu menyampaikan maklumat tentang dasar-dasar KPM dan memperkasakan standard guru ke arah pedagogi abad ke-21. Dengan wujudnya persefahaman, jurulatih SISC+ dapat membimbing guru-guru Bahasa Melayu dengan lebih berkesan. Hal ini bertepatan dengan kajian Noel Jimbal (2017) dan Noel Jimbal dan Zamri (2016) di mana guru-guru bahasa Melayu yang dibimbing bersetuju dengan sikap SISC+ yang sentiasa berkomunikasi secara terbuka dengan mereka.

Di samping itu, kajian ini menunjukkan majoriti guru setuju bahawa jurulatih SISC+ yang membimbing mereka mempunyai pengetahuan yang tinggi mengenai dasar pendidikan di Malaysia dan juga berpengetahuan tinggi dalam aspek pedagogi Bahasa Melayu. Hal ini penting untuk dimiliki oleh setiap jurulatih SISC+ Bahasa Melayu kerana tugas utama yang perlu didukung oleh mereka adalah membantu guru dalam proses PdPc dan membantu meningkatkan pencapaian pelajar. Oleh sebab itu, mereka ditempatkan di sekolah-sekolah yang mencapai band yang rendah, iaitu band 5 atau 6. Jurulatih SISC+ perlu melakukan pemerhatian dan memberi sokongan kepada guru yang dibimbing dan tidak bersifat penilaian prestasi agar proses PdPc guru yang dibimbing lebih efektif di dalam kelas. Dalam masa yang sama, bimbingan ini juga bertujuan untuk membantu mempertingkatkan prestasi sekolah band 6 dan 7 dan seterusnya merapatkan jurang prestasi sekolah.

Jurulatih SISC+ terdiri daripada mereka yang berpengetahuan tinggi dalam aspek pedagogi kerana SISC+ yang dipilih dan dilantik adalah terdiri daripada guru-guru cemerlang Bahasa Melayu. Dapatan ini menyamai kajian Noel Jimbal (2017) yang menyatakan bahawa SISC+ yang membimbing mereka mempunyai pengetahuan yang tinggi tentang dasar-dasar pendidikan negara dan aspek pedagogi Bahasa Melayu.

Di samping itu, dapatan kajian menunjukkan bahawa jurulatih SISC+ telah mengamalkan amalan bimbingan pada tahap yang tinggi, iaitu

dengan jumlah min keseluruhan adalah sebanyak 4.37. Dapatan kajian mendapati bahawa jurulatih SISC+ memberi maklum balas yang konstruktif terhadap PdPc guru yang dibimbing selain daripada memberi peluang kepada guru yang dibimbing untuk membuat refleksi terhadap PdPc mereka. Hal ini bertepatan dengan teori konstruktif dapat membuka ruang serta peluang kepada guru untuk memilih kaedah yang sesuai dalam memperoleh sesuatu konsep dan pengetahuan.

Jurulatih SISC+ telah mengamalkan bimbingan yang memberi peluang kepada guru yang dibimbing untuk menilai pengajaran mereka sendiri sebelum mereka dinilai. Selain itu, dapatan juga menunjukkan kebanyakan responden setuju mengatakan bahawa jurulatih SISC+ mendorong guru yang dibimbing untuk meningkatkan profesionalisme guru selain meningkatkan kualiti PdPc guru serta sentiasa menyokong guru dalam menghadapi tranformasi pendidikan kini. Profesionalisme merupakan salah satu nilai yang menjadi aspek utama bagi mengenal pasti kredibiliti seorang warga pendidik. Seorang guru yang bersikap profesional akan melengkapi segala aspek kualiti yang diperlukan bagi melayakkan dirinya untuk diiktiraf sebagai dinamik dan berkaliber (Zamri et al 2008).

Dapatan kajian juga menunjukkan tahap penilaian yang tinggi oleh guru-guru Bahasa Melayu zon Bangsar dan Pudu yang dibimbing terhadap amalan bimbingan jurulatih SISC+. Kajian menunjukkan paling ramai responden mengemukakan jawapan sangat setuju, iaitu seramai 34 orang (53.1%) kepada amalan bimbingan jurulatih SISC+ yang mengadakan sesi perbincangan dengan guru yang dibimbing selepas memantau proses PdPc di dalam kelas. Sememangnya telah menjadi syarat sebagai seorang pembimbing untuk membuat refleksi selepas proses pemantauan dan bimbingan. Hal ini demikian kerana dalam proses ini, guru-guru akan mengenal pasti kekuatan dan kelemahan pengajaran mereka. Melalui dapatan ini, dapatlah disimpulkan bahawa jurulatih SISC+ yang bertanggungjawab membimbing guru-guru Bahasa Melayu telah menjalankan tugas bimbingan dengan baik dan berkesan. Responden turut bersetuju dengan amalan bimbingan jurulatih SISC+ yang akan memberikan bimbingan yang berterusan sehingga guru mencapai tahap pencapaian yang ditetapkan.

Seterusnya, dapatan kajian turut mendapati bahawa tahap keberkesanan bimbingan jurulatih SISC+ terhadap pengajaran guru-guru Bahasa Melayu adalah sangat tinggi. Sebanyak 56.3% responden yang setuju, manakala 43.8% pula menyatakan sangat setuju proses PdPc mereka semakin menarik dan tidak membosankan. Hal ini menunjukkan bahawa bimbingan jurulatih SISC+ sememangnya berkesan dari segi pelaksanaannya. Hal ini bermakna, guru-guru Bahasa Melayu yang dibimbing oleh jurulatih SISC+ ini telah dibimbing dengan baik. Guru-guru menerima bimbingan dan tunjuk ajar jurulatih SISC+ yang berkaitan dengan PdPc Bahasa Melayu. Dapatan kajian ini menyamai kajian Noel Jimbal (2017) yang melaporkan bahawa guru-guru Bahasa Melayu menerima bimbingan dengan baik daripada SISC+ Bahasa Melayu.

KESIMPULAN

Kajian ini memberi implikasi positif terhadap kesan bimbingan jurulatih SISC+ terhadap proses penambahbaikan dalam pengajaran guru-guru Bahasa Melayu. Apabila dilihat secara keseluruhan, semua pemboleh ubah dalam amalan bimbingan pengajaran yang dikaji dalam kajian ini berkaitan dengan persiapan dan kemahiran yang perlu dikuasai oleh guru-guru Bahasa Melayu untuk membolehkan mereka menjadi guru yang berkualiti dan cemerlang. Oleh sebab terdapat perkaitan antara amalan dan pendekatan bimbingan pengajaran oleh jurulatih SISC+ terhadap kualiti pengajaran guru yang dihasilkan, maka satu usaha terancang untuk memberikan pendedahan kepada jurulatih SISC+ dan guru yang dibimbing terhadap setiap aspek amalan dan pendekatan bimbingan pengajaran perlulah dilaksanakan. Sehubungan dengan itu, kajian ini menyarankan agar pihak Pejabat Pendidikan Daerah hanya memilih jurulatih yang benar-benar komited dalam setiap tugas untuk menjadi jurulatih pembimbing SISC+ agar mereka dapat memberikan komitmen penuh untuk menjayakan bimbingan terhadap guru-guru Bahasa Melayu yang dibimbing.

Peranan yang dimainkan oleh jurulatih SISC+ memberi pengaruh yang kuat kepada guru-guru bahasa Melayu yang dibimbing kerana mereka menjadi suri teladan dalam pembentukan personaliti guru yang hebat. jurulatih SISC+ bukan

saja memainkan peranan dalam memberi bimbingan dalam PdPc malah membimbing guru-guru yang dibimbing dalam meningkatkan profesionalisme keguruan bagi menyediakan guru yang akan menjadi seorang pengurus dan pentadbir profesional kelas pertama. Bagi merealisasikan hasrat ini semua pihak harus menggalas tugas tidak berbelah bagi untuk melahirkan bakal guru berpekerti mulia, berpandangan progresif dan saintifik, bersedia menjunjung aspirasi negara serta menyanjung warisan kebudayaan negara, menjamin pembangunan individu dan memelihara suatu masyarakat yang bersatu padu, demokratik, progresif dan berdisiplin. Sentimen yang dilafazkan oleh SISC+ ialah perubahan di sekolah dalam kalangan guru bukan bergantung kepada mereka semata-mata. Peranan pihak pentadbir sekolah yang positif kerana mereka mengambil tahu dan memberi dorongan positif kepada guru-guru yang dibimbing oleh SISC+ boleh membantu proses perubahan.

Walau bagaimanapun, penglibatan pihak pentadbir patut mengelak daripada memberi tekanan negatif kerana ini boleh menjejaskan hubungan guru-guru dengan jurulatih SISC+ mereka. Pihak pentadbir boleh memberi dorongan dan motivasi apabila mereka mendapat maklumat tentang perkembangan guru-guru mereka. Pihak pentadbir juga boleh meminta maklum balas daripada guru-guru mereka sendiri dan daripada SISC+ serta membuat pemerhatian mereka sendiri tentang suasana pembelajaran dalam kelas.

Sebagai kesimpulan, kajian ini menghasilkan maklumat mengenai keberkesanan bimbingan jurulatih SISC+ terhadap guru Bahasa Melayu di sekolah. Maklumat ini boleh memberi panduan kepada pihak pentadbir untuk menambah baik program bimbingan yang dilaksanakan. Untuk kajian akan datang dicadangkan penyelidik melihat setiap pihak yang terlibat dalam pelaksanaan program bimbingan ini, iaitu pentadbir sekolah, pihak pejabat Daerah, jurulatih pembimbing dan guru yang dibimbing bagi memperoleh maklumat yang menyeluruh dan boleh digunakan untuk diguna pakai oleh seluruh sekolah yang terlibat dengan bimbingan jurulatih SISC+.

Dicadangkan juga kajian secara temu bual kepada guru-guru yang dibimbing oleh jurulatih SISC+ selain daripada merakam sesi pengajaran

sebelum bimbingan dan juga selepas menerima bimbingan daripada jurulatih SISC+. Selain itu, kajian berkenaan pencapaian pelajar dalam peperiksaan selepas guru mengaplikasikan teknik bimbingan SISC+ mungkin boleh dikaji. Hal ini selaras dengan objektif bimbingan jurulatih SISC+ yang inginkan perubahan kepada proses PdPc, di samping meningkatkan prestasi pelajar dalam pembelajaran Bahasa Melayu.

RUJUKAN

- Bidang Keberhasilan Utama Negara (NKRA)*, Retrieved Jun 22, 2015, from <http://www.sumberpemandu.gov.my>.
- Cresswell, J.W. 2008. *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research*. Second Edition. New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. 2010. *Standard guru Malaysia*. Putrajaya: Bahagian Pembangunan Kurikulum.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. 2010. *Standard kualiti pendidikan Malaysia*. Putrajaya: Jemaah Nazir dan Jaminan Kualiti.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. 2013. *Pelan pembangunan pendidikan Malaysia 2013-2025*. Putrajaya: Bahagian Pembangunan Kurikulum.
- Mohd Majid Konting. 2008. *Kaedah penyelidikan pendidikan*. Cetakan Kelima. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Noel Jimbai anak Balang & Zamri Mahamod. 2016. Persepsi dan proses bimbingan SISC+ terhadap guru-guru Bahasa Melayu. *Jurnal Penyelidikan Pendidikan Guru*, 11: 90-103.
- Noel Jimbai anak Balang. 2017. Penerimaan guru-guru Bahasa Melayu terhadap bimbingan dan mentor School Improvement Specialist Coach (SISC+) daerah Selangau. Kertas Projek Sarjana Pendidikan. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Ong Sze Chong, Zamri Mahamod & Mohd Izham Mohd Hamzah. 2016. Ciri keperibadian dan motivasi guru cemerlang bahasa Melayu sekolah menengah di negeri Sarawak. *Jurnal Penyelidikan Pendidikan IPG Kampus Sarawak, Miri*, 12: 63-76.
- Ong Sze Chong, Zamri Mahamod & Mohd Izham Mohd Hamzah. 2017. Meneroka kaedah pengajaran guru cemerlang Bahasa Melayu negeri Sarawak: Satu kajian kes. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 7 (1): 93-108.
- Zaemah Rahman & Zamri Mahamod. 2017. *Inovasi dalam pengajaran dan pembelajaran: Mengoptimumkan pembelajaran pelajar*. (Pnyt.). Kuala Lumpur: Penerbit Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Sarabiah Jusoh. 2016. Keberkesanan bimbingan SISC+ dari perspektif guru Bahasa Melayu. Kertas Projek Sarjana Pendidikan. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Zamri Mahamod, Norasmah Othman & Mohammed Sani Ibrahim. 2008. *Profesionalisme guru novis: Model latihan*. Bangi; Penerbitan Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Zamri Mahamod, Ruslin Amir & Mohamed Amin Embi. 2017. *Kepelbagaian pelajar dan perbezaan pembelajaran*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Zamri Mahamod. 2014. *Inovasi P&P dalam pendidikan Bahasa Melayu*. Cetakan Ketiga. Tanjung Malim: Penerbit UPSI.